

TORSTEN LINDSTRÖM
Riksdagsledamot
Kristdemokraterna

Stockholm den 1 februari 2005

Konstitutionsutskottet

**Anmälan av regeringens och
förutvarande utbildningsministern Thomas Östros hantering av
utnämningmakten i styrelser för högskolor och universitet**

Den högre utbildningens viktigaste uppgift är att utveckla och förmedla kunskap. Universitet och högskolor bär bildningen, kulturarvet och samhällets grundläggande värden. En bred och fri bildning bidrar till utvecklingen och bibehållandet av demokrati. Om lärosätenas frihet inskränks tystnar det fria och öppna samtal som är karakteristiskt för en demokrati i mångfald.

Den högre utbildningen ska bära den akademiska friheten. Under historiens gång har det visat sig att akademien haft en avgörande roll för att utveckla nya idéer som på olika sätt varit till gagn för samhället. Det är därför nödvändigt att slå vakt om fria lärosäten med heterogena akademiska miljöer. Om högskolan blir homogen hotas utbildningens kvalitet och forskningens frihet då andra agendor än de rent akademiska kan bli rådande. Varje tendens att politiskt minska lärosätenas frihet är ytterst ett hot mot demokratin och mångfalden. Det gäller därför att vara vaksam inför en partipolitisering liksom inför riskerna med mångsyssleri. Om en person har olika uppdrag eller befattningar inom den offentliga sfären kan det också leda till jävsliknande situationer, vilket är ovärdigt en demokrati.

Sammansättningen av högskolestyrelserna, varvid avses styrelserna för både högskolor och universitet, regleras av andra kapitlet i Högskoleförordningen, likaså i Högskolelagen. Av dessa framgår bland annat att:

- Regeringen utser ordföranden i en högskolas styrelse. Regeringen utser flertalet av styrelsens övriga ledamöter. Rektor skall ingå i styrelsen.
- Lärare och studenter vid högskolan har rätt att vara representerade i styrelsen. Lärarna får företrädas av tre ledamöter i styrelsen. Studenterna har rätt att utse tre ledamöter i styrelsen.

Ett antal ledamöter i styrelserna har i praktiken en klar partipolitisk koppling. Dessa platser fördelas av regeringen som ber riksdagspartierna att nominera två personer per plats till de platser som regeringen angett. Därefter är det regeringen som utser ledamöterna. I praktiken innebär alltså detta att regeringen har den unika makten både

TFN: 08-786 46 86 • MOBIL: 070-276 28 03
BESÖKSADRESS: Riksdagen, Stockholm • E-POST: torsten.lindstrom@riksdagen.se
HEMADRESS: Parkgatan 2A, 734 35 Hallstahammar • TFN: 0220-133 49 • FAX: 0220-171 09

att fördela platser mellan olika politiska grupper och utse vilka inom dessa grupper som ska bli ledamöter.

Kristdemokraterna har granskat fördelningen mellan partierna i 39 styrelser för högskolor och universitet, huvudsakligen dem som bereds inom utbildningsdepartementet. Resultatet framgår av nedanstående tabell. Vi har gjort sökningar via Internet på varje person i högskolestyrelserna för att dels identifiera vilka personer som är uttalat partipolitiska, dels till vilka partier dessa personer kan kopplas. Vi har enbart räknat på dem som har en uppenbar anknytning till något parti, t.ex. genom uppdrag i parti, partianknutet fackförbund, kommun, landsting, riksdag eller i staten. Det är således höga beviskrav som gällt i undersökningen och det kan mycket väl finnas mörkertal i sammanhanget.

Slutsatserna är slående och visar en odemokratisk fördelning när det gäller anknytningar till Socialdemokraterna i förhållande till övriga partier:

	Antal	Procent	Procent valresultat 2002
Vänsterpartiet	7	5,1	8,3
Socialdemokraterna	84	61,7	39,8
Miljöpartiet	2	1,5	4,6
Summa:	93	68,3	52,7
Centerpartiet 6	4,4	6,1	
Kristdemokraterna	9	6,6	9,1
Folkpartiet	9	6,6	13,3
Moderaterna	19	14,0	15,2
Summa:	43	31,7	43,7
	136	100	96,4

Vid summeringen kan konstateras att det är ojämnt mellan vänsterkartellen: Socialdemokraterna Vänsterpartiet och Miljöpartiet, respektive Allians för Sverige: Kristdemokraterna Moderaterna Folkpartiet och Centerpartiet. Den grundläggande orsaken är att 61,7 procent av ledamöterna har anknytning till Socialdemokraterna. I förhållande till valresultatet är det en överrepresentation med över 50 procent! Spridningen bland övriga partier ligger genomgående under valresultatet. Alla tillsättningar är gjorda efter riksdagsvalet 2002, vilket innebär att regeringen haft goda möjligheter att åstadkomma en mer representativ fördelning. Det är ett orimligt antagande att socialdemokrater skulle vara bättre lämpade att delta i arbetet i högskolestyrelser än företrädare för andra partier.

Vår sammanställning visar också att:

- 15 styrelseordföranden har anknytning till vänsterkartellen.
Endast fem (5) har på motsvarande sätt anknytning till borgerliga partier.
75 % av ordföranden med partipolitisk anknytning är således socialdemokrater.
- Bland de före detta statssekreterare som finns i högskolestyrelserna har 10 st (alla) tjänstgjort under socialdemokratiska regeringar. Av före detta ministrarna är två socialdemokrater och fyra borgerliga.
- Styrelser som **saknar** personer med tydlig borgerlig anknytning:

- Göteborgs universitet
- Konstfack
- Luleå Tekniska Högskola
- Lärarhögskolan i Stockholm
- Handelshögskolan i Stockholm
- Högskolan i Dalarna
- Högskolan i Gävle
- SLU

Styrelser som **saknar** personer med tydlig anknytning till vänsterkartellen:

- Danshögskolan
- Kungl. Konsthögskolan
- Kungl. Musikhögskolan

Styrelser där det **är lika många personer** med tydlig borgerlig och vänsteranknytning:

- Teaterhögskolan i Stockholm

- Styrelser där personer med tydlig borgerlig anknytning **är i majoritet**:

- Danshögskolan
- Högskolan i Halmstad
- Högskolan i Kalmar
- Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
- Kungl. Konsthögskolan
- Kungl. Musikhögskolan
- Operahögskolan i Stockholm

Styrelser där personer med tydlig anknytning till vänsterkartellen **är i majoritet**:

Resten, det vill säga

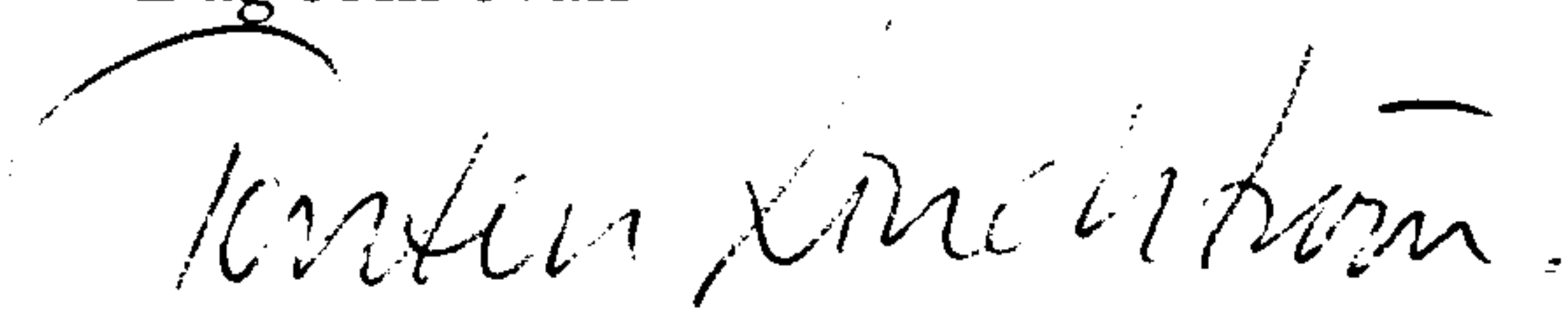
- alla universitet, elva (11) st
- 22 av 28 högskolor

- LO existerar i symbios med - och ger omfattande ekonomiska bidrag till - ett politiskt parti, Socialdemokraterna, vilket ingen annan facklig centralorganisation gör. Dessa personer har vi inkluderat i statistiken som personer med socialdemokratisk anknytning.

När det gäller fackliga företrädare finns 7 styrelseledamöter från LO i högskolestyrelserna. Andra centralorganisationer har en eller två företrädare i någon av styrelserna (SACO 2, TCO 2). Detta betyder att de fack som primärt värnar akademikernas rätt i arbetslivet – och som kan antas ha ett reellt intresse av högskolefrågor – mot all logik är satta på undantag.

Med anledning av de resultat som ovan redovisad undersökning av regeringens utnämningar av styrelser för lärosäten visat anmäler jag regeringen och förutvarande utbildningsministern Thomas Östros för Konstitutionsutskottets granskning. Konstitutionsutskottet bör pröva huruvida regeringen utnyttjat och missbrukat sin maktposition samt brutit mot gällande regler och föreskrifter. Vidare om relevanta meriter beaktats i utnämningarna.

Dag som ovan

Torsten Lindström

Bilaga 1: Rapporten "En socialistisk högskola".

Bilaga 2: Bilaga till nämnda rapport med förteckning över styrelsesammansättningar.